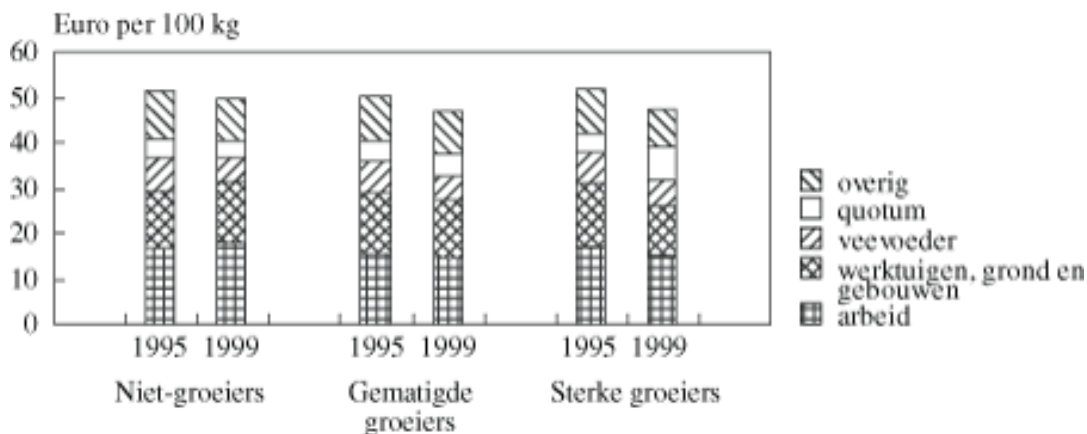

MELKQUOTUMKOPERS BELOOND MET BETER RESULTAAT

[Jakob Jager](#) (070-3358314) en [Walter van Everdingen](#) (070-3358312)

De ontwikkeling van de melkveehouderij is sinds de invoering van het quotasysteem en de daaraan gekoppelde superheffing minder stormachtig dan in de periode ervoor. Uit de CBS-Landbouwtelling blijkt dat tussen 1975 en 1985 het gemiddelde aantal koeien per bedrijf met bijna 70% steeg en daarna tussen 1985 en 2002 nog maar met ongeveer 40%. De tragere stijging van het aantal koeien per bedrijf is voor een belangrijk deel veroorzaakt door de quotumkortingen in de jaren tachtig en de forse toename van de melkgift per koe. Mede doordat het aantal melkveebedrijven jaarlijks terugloopt en quota overgenomen wordt door blijvers, vindt een groei plaats van het gemiddelde melkquotum per melkveebedrijf. Worden de gemiddelde resultaten in ogenschouw genomen die het LEI jaarlijks presenteert, dan blijkt dat over de periode van 1995 tot 1999 het gemiddeld inkomen per ondernemer nagenoeg gelijk is gebleven, terwijl het gemiddelde melkquotum is toegenomen van 350.000 tot 400.000 kg. Om die ontwikkeling verder te analyseren, is voor de genoemde periode een groep zuivere melkveebedrijven uit het Bedrijven-Informatienet gevolgd en ingedeeld in 3 groepen naar de ontwikkeling van het gebruiksquotum. De eerste groep bedrijven is in de genoemde periode niet of nauwelijks (<5%) gegroeid in quotum, de tweede groep (gematigde groeiers) heeft het melkquotum tussen 5 en 20% uitgebreid en de derde groep (sterke groeiers) is meer dan 20% gegroeid. In alle groepen bevinden zich bedrijven die in de periode vóór 1995 flink hebben geïnvesteerd. Voor elk van de drie groepen bedroegen in 1995 de kosten van reeds aangekocht quotum (en lease) per kilogram melk 4 à 4,5 euro per 100 kg melk.

Stilstand blijkt achteruitgang

Bij de bedrijven die in de onderzochte periode niet zijn uitgebreid in melkquotum zijn de opbrengsten door lagere prijzen van vee en melk met ongeveer 9.000 euro per bedrijf gedaald. Door de teruggang in veebezetting per bedrijf kon wel bespaard worden op de uitgaven aan veevoer. De vaste kosten zijn weliswaar onder invloed van de inflatie gestegen, maar per saldo konden toch de totale kosten worden teruggedrongen. Desondanks verslechterde de rentabiliteit van de productie: de opbrengsten/kostenverhouding liep met 3 procentpunten terug tot 75%. Het gezinsinkomen uit bedrijf ging met bijna 5.000 euro per bedrijf terug, zodat voor deze groep gesteld kan worden dat stilstand inderdaad achteruitgang heeft betekend.

Tabel 1 Ontwikkeling van resultaten van groepen melkveebedrijven tussen 1995 en 1999, ingedeeld naar de groei in melkquotum

	Niet-groeiers			Gematigde groeiers			Sterke groeiers		
	1995	1999	mutatie (%)	1995	1999	mutatie (%)	1995	1999	mutatie (%)
Bedrijfskenmerken									
Oppervlakte (ha)	31,5	32,0	2	38,1	40,3	6	31,3	35,4	13
Gebruiksquotum (x 1.000 kg)	372	368	-1	443	497	12	367	478	30
Aantal melkkoeien	51,7	48,8	-6	62	64,9	5	53	61,5	16
Bedrijfsresultaten									
Opbrengsten	150	141	-6	182	191	5	152	180	18

w.v. rundveehouderij	147	139	-5	178	188	5	149	178	19
kosten	192	188	-2	223	234	5	194	227	17
w.v. toegerekende kosten	44	35	-20	49	45	-9	42	43	2
w.v. veevoeder	28	20	-27	30	26	-13	27	26	-4
w.v. vaste kosten	148	153	3	174	190	9	152	184	21
w.v. quotumkosten	15	13	-11	20	26	28	16	34	111
Opbrengsten/kostenverhouding	78	75	-4	82	82	0	78	79	1
Arbeidsopbrengst ondernemers	9	8	-8	18	19,4	8	12,8	15,4	20
Gezinsinkomen uit bedrijf	30	25	-15	38,9	40,8	5	32,7	34,3	5
Bron: Bedrijven-Informatienet van het LEI.									

Hogere inkomens groeiers

De groep bedrijven die wel is uitgebreid, kreeg door die investeringen te maken met extra kosten voor melkquotum. Voor de aangeschafte quota is rente en afschrijving (7% per jaar) in rekening gebracht, voor eventuele groei in de vorm van gehuurd quotum is de betaalde huur als kosten opgenomen. Ook kon door een intensivering van de productie niet de sterke besparing op voerkosten plaatsvinden, zoals bij de bedrijven die niet zijn gegroeid. De totale kosten liepen bij de groeiers dan ook op, bij de sterke groeiers gemiddeld ongeveer 17%. Wordt de ontwikkeling van de totale kosten afgezet tegen de productie, dan blijkt dat er een relatieve besparing mogelijk is gebleken bij de vaste kosten. De kosten voor arbeid, werktuigen en grond en gebouwen per 100 kg melk zijn in totaal met 15% gedaald, terwijl die kosten bij de niet-groeiers met gemiddeld 6% toenamen (figuur 1).

De opbrengsten per bedrijf zijn bij de sterke groeiers meer toegenomen dan de totale kosten, waardoor de rentabiliteit (opbrengsten/kostenverhouding) met 1 procentpunt verbeterde, tot 79%. Bij de gematigde groeiers bleef de rentabiliteit met krap 82% op peil. Uiteindelijk heeft het gezinsinkomen uit bedrijf zich op de beide groepen groeiers gunstig ontwikkeld. Er was weliswaar geen grote inkomensverbetering, maar de daling die bij de niet-groeiers plaats vond, is achterwege gebleven. Het investeren in melkquotum is dus, althans in de jaren 1995-1999, niet voor niets geweest.